

Henry og Haagenrud'ene

Musikk gjennom fire generasjoner

Min far Alfred var en av fire brødre som alle spilte trekkspill. Så vidt jeg vet, hadde ingen av mine besteforeldre musikalske talenter, men siden fars generasjon har det vært mye musikk i denna gærne familien, sier Henry Haagenrud.

Henry Haagenrud fra Knapper har hatt en finger med i mye av det som har skjedd på trekkspilletts område her til lands og nyter stor respekt også utenfor landets grenser. Han begynte tidlig, spilte offentlig med faren Alfred Haagenrud fra åtteårsalderen av, og ble norgesmester på instrumentet som tolvåring. Etter som årene har gått, er det blitt tallrike plateopptak under eget og andres navn, ett par hundre radioprogram og et ukjent antall komposisjoner. Gjennom arbeidet som avdelingsleder og selger hos Hornaas, Gjøvik Musikkhandel og Imerslund Musikk har han gjennom et helt liv holdt kontakten med flere generasjoner av trekkspillende nordmenn.

Trekkspill før og nå

Henry er født i 1925, og tilhører generasjonen da trekkspillet var «konge» innen populærmusikk og underholdning. Slik er det ikke lenger, men Henry tror ikke interessen er så mye mindre enn før.

– I dag har trekkspillet sine tilhenger
Av Thor Martinsen

14 år gamle Henry Haagenrud med sitt første egne trekkspill, klar for opptak i NRK.

gere i to forskjellige leire. Du har arrangement med vekt på det sosiale, slik som Ransäter- og Titanofestivalen, med bred appell til både utøvere og publikum. På den annen side har du de som legger mer vekt på trekkspillet som konsertinstrument, som tiltrekkes av instrumentets klassiske repertoar og tar sin musikkutdannelse utfra det. Glåmdalsdistriktet har jo fremragende musikere i den leiren, som Erik Bergene og Frode Haltli.

Selv har nok Henry hatt ett ben i hver leir og vært borti det meste, men står nok i dag den sistnevnte kategorien nærmest. Men han har

deltatt på Ransäterfestivalen, og ser tilbake på det med glede:

– Vi hadde et Dan Andersson-program, en trio sammen med svensken Owe Köhler. Sønnen min, Per Gisle som da var bare 16 år, var med og spilte bl.a. Fanitullen på hardingfele. Det var et interessant prosjekt som ble veldig godt mottatt.

Henry hører til den mer virtuose delen av utøvende musikere, og Frosinis verk ligger hans hjerte nærmest. Nerven i disse komposisjonene er det han har etterstrebet, og i følge andre musikere har han ofte lykkes. Trekkspillere av samme generasjon får en egen glans i øynene når de snakker om Henry. Rolf Lennart Legrem på Kongsvinger har kjent ham i over femti år, og er klar i sin bedømmelse:

– Jeg behøver bare å høre et par takter av en låt for å vite at det er Henry som spiller. Det samme har for øvrig den svenske trekkspillkongen Andrew Walter sagt.

«Hyss på radioen»

Legrem og Haagenrud hadde i årene etter krigen mange duettopptredener på radio. De to var også initiativtakere til en serie programmer som het «Trekkspillparaden». Her var alle landets fremste trekkspillere inno. Programmet gikk på direkten, noe som ikke hindret Henry i å utføre ett av sine legendariske «hyss». Legrem forteller:

–
Under disse programmene satt alle trekkspillerne ved siden av hverandre i hestekoform rundt mikrofonen, vi spilte etter tur. Henry satt til høyre for meg. Det ble min tur og nervene

var i helspenn. Da jeg begynte på min solo med fingersetning høyt oppe på klaviaturet, så jeg til min forskrekkelse hånda til Henry komme inn fra høyre og begynte å spille obligatstemmen på mitt spill. På en eller annen måte fikk jeg fullført, men det var så vidt det holdt. Jeg fikk veldig bra kritikk av folk som hadde hørt sendinga, men de lurte jo på hvor mange hender jeg hadde. De hadde jo hørt at jeg spilte tostemt!

Henry husker også godt den femti år gamle episoden:

– Akkurat det der hadde jeg god erfaring i. Da jeg begynte å spille sammen med far min, hadde vi bare ett trekkspill. Derfor hadde vi som en ekstra attraksjon øvd inn en del numre der vi spilte på samme spill samtidig.

En annen gang var det Henry selv som fikk problemer på direkten. Dette var før han hadde lært seg noter, han hadde klart seg fint gjennom en Frosinikomposisjon og nærmet seg *codaen*, den avsluttende trudelutten. Det var bare det, at han hadde glemt hvordan den var, det kunne Legrem tydelig se på ansiktsuttrykket. Løsningen ble at Haagenrud på sparket improviserte en coda som passet melodien som hånd i hanske – og ingen reagerte på det.

Onklene

Knappergutten Henry som fulgte far sin både i tømmerkogen og i musikkens verden, er i dag pensjonist og bor sammen med kona Marit på Sørumsand. I Odalen har han ikke bodd siden krigen, men han har sterke røtter der og minnene er mange. Spesielt ungdomstida der står

i et spesielt lys, det fine samholdet, de gode vennene og musikken. Tømmerhogginga under krigsårene var ingen lett jobb, men en tok det en fikk. Det første krigsåret livnærte han seg imidlertid som musiker i hovedstaden, bare 15 år gammel. NM-tittelen tre år tidligere hadde gjort ham til et ettertraktet navn og han kunne tjene gode penger på matinéopptredener, mens han bodde på hybel hos onkel Ole i Urtegata.

Ole Haagenrud var trekkspiller og spilte ute på restauranter om kveldene, men sitt daglige brød tjente han bak disken i melkebutikken som han og kona drev i 1. etasje i gården der de bodde. Parets tre barn var også meget musikalske.

Farens to andre brødre, Jørgen Haagenrud som flyttet til Viul ved

Alfred Haagenrud på 60-årsdagen, fotografert av datteren Jørgine Solem.

Hønefoss og Ottar Haagenrud som ble i Odalen, var også trekkspillere. Da Henry en lørdagskveld før krigen skulle spille alene til dans for første gang, var det Ottar som fulgte med som eskorte på den lange sparkturen fra Knapper til Slåstad. Henry som ennå ikke var konfirmert, syntes det var ekstra stas med den høytidelige kontrakten i «De»-form, som han fikk tilsendt fra Slåstad Idrettslag. Spillingen skulle vare fra åtte til to. Etterpå var det å laste spillet på sparkstøttingen og starte på returen til Knapper i vinternatta...

Faren

Faren Alfred var den beste musikeren av de fire brødrene Haagenrud, og den som Henry lærte mest av. Han hadde absolutt gehør, var selvlært og spilte i mange år kompliserte stykker uten å kunne noter, men lærte seg kunsten da han var i 50-åra. En humørfylt kar, som hele livet kalte kona for "forloveden". Hun var den som tok vare på alt som ble skrevet om den talentfulle sønnen i aviser og blader, noe som Henry er takknemlig for i dag. Far og sønn spilte mye sammen, og hadde et noe uvanlig repertoar for sin tid. Dette gjorde at de ofte fikk oppdrag fra det Henry kaller «det høyere sjikt» av folket, og de var ofte rundt på storgårdene og spilte da han var bare åtte-ni år. Senere hendte det at faren leide lokaler, og de to spilte til underholdning og dans. Etter Henrys NM-tittel i 1937 spilte de sammen i radioen.

Alfred døde i 1966, og ble bare 62 år gammel.

Barna

Henry og Marit har to voksne barn som begge har gått musikkveien. Helt uten press fra foreldrene, understreker Henry.

Anita Haagenrud Wegger, født 1954 er utdannet klaverpedagog og underviser ved de kommunale musikkskolene i Kolbotn og Ski. I de årene familien bodde på Gjøvik, spilte hun i Gjøvik Juniororkester. Som 16-åring var hun solist i Haydns klaverkonsert da orkesteret turnerte i Tyskland, til meget gode kritikker. Også Anita var innom trekkspillet før hun bestemte seg for klaver, og tok sin utdanning ved Norges Musikkhøyskole.

Per Gisle Haagenrud, født 1959 valgte fiolinen som sitt instrument da han var bare seks år gammel. De siste 17 årene har han vært ansatt ved

Bergens Filharmoniske Orkester, der han er 1. fiolinist. Hans kone Helga er bratsjist i samme orkester. Per Gisle sitter også i styret i Norsk Musikerforbund. I likhet med søsteren Anita har han sin utdanning fra Norges Musikkhøyskole. Hans første lærer var Rolf Bækkelund, siden studerte han under Leif Jørgensen og Aron Rosan. Per Gisle Haagenrud er mye brukt som studiomusiker, både i rock og klassisk sammenheng. Han har hardingfele som sitt 2. instrument.

Barnebarna

De sterke musikktradisjonene i familien føres nå videre av en ny generasjon:

Anita og mannen Stein Weggers sønn **Ole Henrik Haagenrud Wegger** på 18 år er i gang med sin utdanning på Oppegård Kommunale Musikkskole med slagverk som hovedinstrument, mens broren Lars Erik Haagenrud Wegger på 16 år som spiller bass, har valgt dramalinjen ved samme skole.

Per Gisles barn fra 1. ekteskap bor hos moren Bente Gullikstad i Oslo.

Per Gisle Haagenrud venter på nøkken ved Bingsfossen.

Ole Henrik (18) og Lars Erik Haagenrud Wegger (16).

Sønnen Ole Christian Haagenrud er bare 9 år, men er allerede tatt opp som klaverelev ved Barratt-Dues Institutt. Han akkompagnerer ofte sin lillesøster, 7-årige **Emilie Haagenrud** som allerede har utmerket seg med sin sangstemme. Hun synger også i kor.

Miljø og røtter

Da Henry vokste opp, var det et

Ole Christian Haagenrud (9) er klaver-elev ved Barratt-Dues Institutt i Oslo.

blomstrende musikkmiljø i hjembygda. I tillegg til faren og onklene, nevner han Nell Gravlie som en aktiv musiker som har etterlatt seg en mengde komposisjoner. Til stor inspirasjon for Henry var hans noe eldre kamerater, Erling Nygård og Kristoffer Trøseid fra Austvatn.

– Jeg så opp til dem, jeg synes de var de beste av min egen generasjons trekkspillere i Odalen på den tida, sier han.

Henry har ikke unngått å legge merke til at det også i våre dager er en uvanlig stor bredde i musikkmiljøet i hans barndoms dal. Han skulle ikke hatt noe i mot å ta del i dette, og har begynt å ymte frampå om en aldersbolig på de trakter, kanskje på Sand.

Det som eventuelt kan holde ham igjen, er tanken på at avstanden til barnebarna vil bli noe lenger.